

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

წელწიკულ

2020

სპეციალური გამოცემა

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

მედიატორის სოციალური ფუნქციის გამომწვევები მედიაციის ცალკეულ ეტაპზე და პიროვნული სულისკვეთება მხარეთა შეთანხმების კადრს მიღმა

სტატიაში განხილულია მედიატორის, როგორც საკანონმდებლო დონეზე განსაზღვრული სტატუსის მქონე, ნეიტრალური მომხივებელი პიროვნების სამართლებრივი და სოციალური ფუნქცია მედიაციის პროცესის დასრულების, შეთანხმებლობისა თუ შეწყვეტის ცადკეულ ეტაპზე - მიაღწიოს შეთანხმებას.¹ ხაც გულისხმობს მედიატორის ერთგვარ პიროვნულ სულისკვეთებას დაინახოს და გამოავლინოს მხარეთა ინტერესები მათივე მოთხოვნისა და ნების ფაქტებში. შესაბამისად, მედიატორის სულისკვეთება წარმოადგენს სამართლებრივ ხისკს - ეთიკური პრინციპებისა და ნდობის საწყისზე აგებულ პროცესში ეფექტუალ და მხარეთათვის მისაღები ფორმით მიაღწიოს შეთანხმებას.

საკანონმდებლო ხეგლიჩება და სამართლებრივი მოდელინები მედიაციის პროცესში ჩართულ მხარეებს ქიხვეულობისა და დროის გაწევის ეფექტუალ შესაძლებლობას ანიჭებს. მედიაციის პროცესი, როგორც სიახლე ქართულ საკანონმდებლო ხეაღობაში, ჯეი კიდევ ტოვებს ახასეიროზური და შედეგმიუღებელი პროცესის შთაბეჭდილების მომხდენ ხასიათს მხარეებში, მაგ. ადვოკატ-წარმომადგენლის უახყოფითი დამოკიებულება და ზეგავდენის მომხდენი ნეგატიუი ეფექტი მხარეზე. ხა დროსაც მედიატორის სულისკვეთება, მედიაციის კონკიეტუდ საქმეში, ეფუძნება პიროვნულ ხასიათსა და ნებას წარმაართს პროცესი ეფექტუალ ისე რომ ეს ყვედაფეი ახ დაუკავშიროს უშუალოდ მხარეთა მიზნებს. მათ შორის, გაიღოს საკუთაი ხაჩეები ადტიუისტური მიზნებიდან გამომდინაჩე, დააპიროპიროს მხარეთა ინტერესები ეთიკუი საზღვიებში - გამოაფხიზროს უღებაგუაზიებელი მხარე და გააკეთოს ყვედაფეი ისე რომ თავად კადხს მიღმა აღმოჩნდეს, როდესაც მხარეები მოიხივებიან ან შეთანხმებიან შეთანხმებლობის ცადკეულ საკითხზე.

მედიაცია საქართველოში დადებითად იზიარებს და ითავსებს მხარეთა სოციალუი-სამართლებრივ ემოციებსა და იმპულსებს. თავისუფალი გაჩემოსა და დროის ეფექტუი მართვის შეეხძნება გაჩანტის სახით მედიატორის პიროვნებისა და პროფესიის სიყვარულით განმსჭვადული პიროს სულისკვეთებას მოითხოვს. შესაბამისად, მედიატორის პიროვნება და სულისკვეთება მედიაციის პროცესის შეთანხმებით დასრულების ერთ-ერთი აუცილებელი წინაპირობაა.

საკანონო სიტყვები: მედიატორი, მედიაცია, მხარეთა დამოკიებულება, ადვოკატ-წარმომადგენლის მონაწილეობა, დროის ეფექტუი მართვა, მედიაციის დასრულება, სოციალუი ფუნქცია, შეთანხმება.

1. შესავალი

მედიაციის პროცესი სოციალურ-სამართლებრივი მოვლენაა. მისი არსი მხარეთა ემოციურ-ნებელობით და ინტერესთა შემაჯერებელ ფაქტორებს ეფუძნება. მედიაციის პროცესში ჩართულ მხარეთა სტატუსი, მისწრაფება და სხვა სახის პროცესუალურ-სამართლებრივი მრავალფეროვნება² მედიაციის პროცესს არაერთგვაროვან ხასიათს სძენს. მედიატორი არა, როგორც მოსამართლე და მსაჯული არამედ, როგორც ნეიტრალ-

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის ბაკალავრიატის სტუდენტი, თსუ-ის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრის სტაჟიორი.

¹ მათ შორის, შეთანხმებას შეთანხმებლობის შესახებ.

² ავტორის შენიშვნა: იგულისხმება მედიაციის ქვემდებარე დავა და დავის შინაარსი, აქედან გამომდინარე, მედიაციის პროცესის მასზე გავრცელებადობა - საკანონმდებლო თვალსაზრისით და მედიაციის წარმართვის ვადის ფარგლებში მიმდინარე პროცესი, მათ შორის, მედიაციის შესაბამისი სახის გამოკვეთა, მედიატორის არჩევის შესაძლებლობის კუთხით.

ლური პიროვნება ისე გვევლინება მედიაციის პროცესში. იგი უსმენს მხარეებს და გამოხატავს გააზრებისა³ და ინფორმაციის მიღების, მათ შორის, მხარდაჭერის ნეიტრალურ შთაბეჭდილებას.⁴

ძლიერი და სუსტი მხარის მონაცვლეობის საკითხი მედიაციის პროცესშიც აისახება, რა დროსაც მედიაციის პროცესი სოციალური რეალობის ერთგვარი სამართლებრივი ანარეკლია. მედიაცია, როგორც სინჯარა და მხარეთა ინტერესები კი, როგორც ლაკმუსი ისე შეგვიძლია აღვიქვათ. მხარეთა ჩამოუყალიბებლობა, დაბნეულობა, გაურკვევლობა და მორიდება - პასიური საწყისიდან შესაძლოა აქტიურ ფაქტორებად ჩამოყალიბდეს, რის ფონზეც მედიატორის სულისკვეთება, როგორც ვერცხლისწყლის ეფექტის მქონე ისე მოქმედებს. ვერცხლისწყალი ლითონია, თუმცა ბუნებაში სითხის ფორმით არსებობს. შესაბამისად, მედიატორი აღიქვამს, ასახავს, აბალანსებს მხარეთა ინტერესებს,⁵ შესაძლოა ის იურიდიული ენით არ საუბრობდეს, თუმცა ეს არ ნიშნავს იმას რომ ის იურისტი არ უნდა იყოს.⁶ „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღების შემდეგ მედიატორის სტატუსთან და მედიაციის პროცესთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი საკითხები საკანონმდებლო დონეზე განისაზღვრა, რამაც მედიატორის პროფესია სოციალურთან ერთად სამართლებრივი რეგალიითაც აღჭურვა,⁷ რეალურად კი მედიატორის სულისკვეთებას ახალი გამოწვევები დაუსახა მაგ. სამართლისა და სამართლიანობის ურთიერთმიმართების დილემა⁸ მედიაციის ცალკეულ ეტაპზე - ეთიკის სტანდარტებთან დაკავშირებით.

მედიატორის სულისკვეთების საზრისი მედიაციის პროცესი და დავის შინაარსია. მხარეთა მოლოდინებისა და ინტერესების უპირველესი მენტორი სწორედ მედიატორია,⁹ ის ეხმარება მხარეებს რომ გამოავლინონ საკუთარი თავი, დასახონ ამოცანები და წარსდგნენ ერთმანეთის წინაშე: რეალური, შესრულებადი და სამართლიანი მოთხოვნებით. ნაშრომში განხილულია მედიატორის პიროვნული სულისკვეთების საკითხი მედიაციის ქვემდებარე დავის თვალსაზრისით, სასამართლო და კერძო მედიაციის შედარებითსამართლებრივი ანალიზის საფუძველზე.

³ იხ. ვაშაკიძე მ., თახხნიშვილი ქ., ჯოხაძე ნ., ემოციური ინტელექტის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2017, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 93.

⁴ იხ. ჩიგაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 33, მითითებულია: „ნეიტრალურ მესამე პირს დასაშვებია ჰქონდეს შეფასებითი ფუნქციები განსაზღვრული ფარგლებით“.

⁵ კონფიდენციალურობის დაცვის ფარგლებში, დამატებით იხ. კარანაძე დ., კონფიდენციალურობის პრინციპი მედიაციის პროცესში და ქართული საკანონმდებლო რეალობა, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 36.

⁶ შეად. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-2 მუხლის „ე“ პუნქტი.

⁷ შეად. მაჩგველაშვილი თ., მედიაცია, როგორც პროფესია: ეთიკის მოდელები, პრინციპები და გამოწვევები, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2017, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 164-165.

⁸ იხ. ჩიგაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 12-13.

⁹ იქვე, 14, მედიატორის პროფესიულ როლთან დაკავშირებით.

2. სამემკვიდრეოსამართლებრივ დავაში მონაწილე პირთა სავალდებულო სასამართლო მედიაციის პროცესი - ეთიკური პრინციპებისა და სოციალური კავშირების რღვევის სამართლებრივი პერსპექტივები

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 187³ მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტი ითვალისწინებს სამემკვიდრეოსამართლებრივ დავებზე¹⁰ მედიაციის გავრცელების შესაძლებლობას სასამართლო მედიაციის პროცესში მხარეთა მონაწილეობასავალდებულოობის ფარგლებში.¹¹ აღნიშნული დათქმის არსებობა პირველ რიგში, სამემკვიდრეოსამართლებრივი დავების სიხშირით, კომპლექსურობითა და სასამართლოსადმი გაზრდილი მიმართვიანობითაა ნაკარნახევი. მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ კანონისმიერი თუ ანდერძისმიერი მემკვიდრეები სამკვიდროს მიღების ვადაში და ვადის გასვლის¹² შემდეგ მემკვიდრეობის უფლების დაცვის აუცილებლობის წინაზე აღმოჩნდებიან. შემდგომში სასამართლო დავის ხანგრძლივობა კი მათ შორის, სოციალური და ნათესაური კავშირის რღვევის საფუძველია. მედიაციის პროცესში სამემკვიდრეოსამართლებრივი დავები ყოფითი ურთიერთობის შენარჩუნების წამახალისებელ ეფექტს ატარებს, რა დროსაც მედიატორი ცდილობს ნათესაური კავშირით დაკავშირებულმა მხარეებმა და არა მხოლოდ, დაიცვან თავიანთი ინტერესები და არ იქცნენ სოციალური კავშირების მსხვერპლად.¹³ მედიატორი ქმნის ახალ რეალობას მხარეთათვის,¹⁴ როგორც სამომავლო ურთიერთობის ფორმას და უზრუნველყოფს მედიაციის პროცესში ჩართულ მხარეთა ინტერესის დაცულობას - ეთიკური ვალდებულების,¹⁵ კანონის მოთხოვნათა და პიროვნული სულისკვეთების თვალსაზრისით.¹⁶

¹⁰ აღნიშნული შეად. საოჯახოსამართლებრივ დავებზე სასამართლო მედიაციის გამოყენების საკანონმდებლო ქვემდებარეობას, იხ. დიპაჩია ნ., საოჯახო მედიაცია - საოჯახო სამართლებრივი დავის განხილვის ალტერნატიული საშუალება, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2015, 82.

¹¹ იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტი.

¹² შეად. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №271-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 31/03/2010, 85-ე მუხლი, შემდეგს: საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 26/06/1997, 1421-ე მუხლის მე-2 ნაწილს.

¹³ რაც გულისხმობს სამკვიდროზე უარის თქმის, წილის დათმობის, სავალდებულო წილზე უარის თქმის გაუაზრებლობას კანონის მოთხოვნათა კონტექსტში და მემკვიდრის მხრიდან მხოლოდ პირობით მოქმედებებს სხვა პირთა სასარგებლოდ - შესაბამისი უზრუნველყოფის გარეშე. დამატებით იხ. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 26/06/1997, 1380-ე, 1381-ე, 1440-ე, 1443-ე, 1446-ე, 1448-ე, 1449-ე მუხლები მემკვიდრის სამემკვიდრეო უფლების დაცვისა და გააზრების თვალსაზრისით.

¹⁴ რისთვისაც აუცილებელია მედიატორის პიროვნული თვისებებისა და უნარების უშუალოდ მედიატორის ფუნქციასთან დაკავშირება, იხ. ცეხცვაძე გ. (ივ.), ახევაძე მ., ვასაძე ე., თვაუჩი ხ., ივანიძე გ., მახაუჩი პ., ჟიჟიაშვილი თ., ტაკაშვილი ს., ხუჭუა თ., ჯიბღაძე ბ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 126.

¹⁵ შეად. ჩიგაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 19, მითითებულია: „მედიატორს ეკისრება ვალდებულება, თავიდან აიცილოს შეთანხმების მიღწევა, რომელზეც მხარე აცხადებს თანხმობას თვითგამორკვევის უფლების რეალიზაციის გარეშე; შემდეგს: ჩიგაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №21, 2016, 47, ეთიკურ სტანდარტებთან დაკავშირებით, მითითებულია: „იგი წაახალისებს მოქალაქეთა ინიციატივას, ნებაყოფლობით ნდობა გამოუცხადონ მედიაციას, როგორც ეთიკურ სტანდარტებზე დაფუძნებულ პროცესს.“

¹⁶ პიროვნული სულისკვეთება შეგვიძლია გავიზაროთ, როგორც მედიატორის სოციალური ფუნქციის ერთ-ერთი დადებითი გამოვლინება. ასევე, მედიატორის სურვილი დაასრულოს დავა მხარეთა შეთანხმებით, ან ასეთის შეუძლებლობის შემთხვევაში დაეხმაროს მხარეებს მედიაციის პროცესამ-

2.1. მემკვიდრეთა სამართლებრივი დილემა

სამემკვიდრეოსამართლებრივ დავაში ჩართულ მხარეებს მემკვიდრეობის უფლების დაცვის რეალური და საკანონმდებლო გარანტიები სჭირდებათ. მემკვიდრეები ცდილობენ დროში პირველი, უფლებაში უპირატესი - პრინციპის საფუძველზე¹⁷ სამკვიდროს მიღების ვადაში მიიღონ სამკვიდრო.¹⁸ ცალკეული წარმოდგენები და მისწრაფებები მემკვიდრეებში ურთიერთგამორიცხვისა¹⁹ და სამკვიდროს მიღების დაუშვებლობის შეგრძნებებს აყალიბებს,²⁰ რა დროსაც იწყება მხარეთა შორის სასამართლო დავა.²¹

სასამართლო მედიაციის პროცესში ჩართულ მხარეებს თვითრეალიზაციის მეტი თავისუფლება ეძლევათ,²² რა დროსაც იზრდება სუსტი მხარის ჩამოყალიბებისა და ნათესაური კავშირის ნეგატიური მოქმედების რისკები. მაგ. სავალდებულო წილზე უარის თქმა ნათესაური კავშირისა თუ სუბიექტური ქვენაგრძნობის გავლენით ან სამემკვიდრეო უფლების დაცვის აუცილებლობის გაუაზრებლობა მხარეთა შორის. აღსანიშნავია, რომ მემკვიდრეთა სამართლებრივი დილემა უფრო მეტად სოციალურია ვიდრე სამართლებრივი, რამეთუ მემკვიდრეები ცდილობენ თავიანთი, როგორც მემკვიდრის საპროცესოსამართლებრივი სისუსტეები ნათესაური კავშირის შენარჩუნების პერსპექტივით გადაფარონ. სწორედ, ამ რისკების განეიტრალებას ემსახურება მედიატორის მონაწილეობა სასამართლო მედიაციის პროცესში.²³ მედიატორი აბალანსებს მხარეთა მოთხოვნებს²⁴ - ნათესაური კავშირების მისწრაფების ნაწილში.

დე არსებული პოზიციისა და მდგომარეობის შენარჩუნებაში; შეად. საქართველოს ცალკეული მხარის თავისებურებებთან დაკავშირებით სვანეთისა და ხევსურეთის სამედიაციო მორიგების სახეები ერთმანეთს: *გყემადიძე ს.*, მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, თბ., 2016, 24-25, 30.

¹⁷ „Primo in tempore, potior in iure“ - პრინციპის არსი განსაკუთრებით, აქტუალურია სამკვიდროს მიღების შესახებ განცხადების კანონისმიერ ვადაში შეტანის თვალსაზრისით, სსკ-ის 1421-ე მუხლისა და სამკვიდროს მიღების კანონით დადგენილი ვადის მოქმედების ფარგლებში. შესაძლოა, ამ პრინციპის საფუძველზე მოქმედ მემკვიდრეს არ ჰქონდეს შემდგომში რაიმე სახის უპირატესობა, თუმცა თვითდაჯერებულობისა და უფლების დაცვის ინტერესის ნაწილში, მემკვიდრის მოლოდინებისა და მოთხოვნების გამოკვეთის ეფექტური და ჯეროვანი საშუალებაა.

¹⁸ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 31/03/2010, 78-ე მუხლი.

¹⁹ ერთ-ერთ საქმეში გამოიკვეთა კანონისმიერი მემკვიდრის მემკვიდრეობის უფლების გაუთვალისწინებლობის საკითხი. კონკრეტულად კი, საქართველოში არყოფნიდან ამომდინარე მოსარჩელის უფლებადაუცველობის პრობლემა, იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 23 სექტემბრის განჩინება საქმეზე №ას-530-506-2016, კრებულში: საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებები სამოქალაქო საქმეებზე, მემკვიდრეობითი სამართალი, №1, 2018, 33-34, <<http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/2018w-samoqalaqo-krebuli1.pdf>> [14.12.2019].

²⁰ დასახელებულ საკითხთან დაკავშირებით იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 17 ივნისის განჩინება საქმეზე №ას-62-60-2016, მოპასუხემ ნოტარიუსს დაუმალა, როგორც ანდერძის ასევე, მეორე მემკვიდრის არსებობის ფაქტი. მათ შორის, გაანადგურა გარკვეული ნივთები, რომლებიც მოსარჩელეს (მეორე მემკვიდრეს უნდა წაეღო მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ), მითითებულია კრებულში: საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებები სამოქალაქო საქმეებზე, მემკვიდრეობითი სამართალი, №1, 2018, 80-81, <<http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/2018w-samoqalaqo-krebuli1.pdf>> [14.12.2019].

²¹ კონფლიქტში მყოფ მხარეთა შორის ცივილური ურთიერთობის წარმართვის შესახებ იხ. *ყანდა-შვიდი ი.*, მედიაცია და მედიაციის მაგალითზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების ინოვაციური ფორმა - ონლაინდავის გადაწყვეტა (ODR), „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2018, 118.

²² მაგ. სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხთან დაკავშირებით, იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-13 მუხლის პირველი პუნქტი.

²³ შეად. *მახაუჩი პ., ხიციანი ბ.*, განქორწინების მედიაცია, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 70-71.

²⁴ ერთ-ერთ ძირითად დამაბალანსებელ ფაქტორად მოიაზრება კონფიდენციალურობის დაცვის ვალდებულება, იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-10 მუხლის პირველი პუნქტი.

2.2. ნოტარიუსისა და მედიატორის მიმართ არსებული - მხარეთა წარმოდგენები

სამემკვიდრეოსამართლებრივ დავაში ნოტარიუსისა და მედიატორის პროფესიის ურთიერთმიმართება მხარეთა მოლოდინისა და ინტერესის ანალიზის საფუძველზე უნდა დადგინდეს.²⁵ ნოტარიუსი, როგორც სამემკვიდრეო სამართალწარმოებაზე უფლებამოსილი პირი შესაძლოა ინფორმაციის გაცვლისა თუ განდობის სუბიექტურ საფრთხეებს ქმნიდეს მემკვიდრეთა შორის, რაც პარალელურად აისახება სანოტარო მედიაციის პროცესზე. თუ მხარე ფიქრობს რომ ნოტარიუსი მედიატორი გაიგებს რაიმე სახის ინფორმაციას მისგან და ის, როგორც ნოტარიუსი შეაფასებს მისი, როგორც მემკვიდრის სამემკვიდრეო უფლებას, სამომავლოდ მხარეს უფლების დაცვის საშუალების ეფექტურობა უქვეითდება.²⁶ ამ მხრივ მედიატორი ნოტარიუსის პროფესიულ თანხვედრაში არსებული ნოტარიუსის სტატუსი შესაძლოა ქმნიდეს რეალურ და საფრთხილო რისკებს მხარეთათვის.

სასამართლო მედიაციისა და კერძო მედიაციის შემთხვევაში ზემოთ აღნიშნული რისკები მედიატორის ნეიტრალურობის,²⁷ როგორც არა ნოტარიუსობის ფაქტორით ბალანსდება.²⁸ რა დროსაც მხარეს არ ექმნება ინფორმაციის განდობის, გაცვლისა თუ გაცნობის შემდეგ თავისი სამემკვიდრეო უფლების მიმართ შემზღვეველი ხასიათის შეფასების ჩამოყალიბების საფრთხის შეგრძნება.²⁹

3. არაკონტროლირებადი და გაუთვალისწინებელი ხარჯები მედიაციის პროცესში - ალტრუიზმის ეფექტი

მედიაცია როგორც ცოცხალი და თვითგანახლებადი პროცესი შესაძლოა ხარჯებისა და ფინანსების უწყვეტი მიწოდების მოთხოვნას აყენებდეს დღის წესრიგში.³⁰ ერ-

²⁵ ნოტარიუსის მიმართ ნდობასა და მიმართვიანობას მისი სტატუსი და საკანონმდებლო დონეზე განსაზღვრული რეგულირების ფორმა განაპირობებს. ასევე, საზოგადოებაში ჩამოყალიბებული დამოკიდებულება და ხანგრძლივი ურთიერთობის გამოცდილება. იხ. *დონიძე ი., ნუცუბიძე მ.,* სანოტარო მედიაციის ინსტიტუტის თავისებურება ქართულ სამართალში და მისი განვითარების პერსპექტივა, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 85-86.

²⁶ შეად. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 31/03/2010, 77-ე მუხლი, ნოტარიუსის უფლებამოსილება სამემკვიდრეო საქმისწარმოების სფეროში, 102-ე მუხლს სანოტარო მედიაციის კონფიდენციალურობის ნაწილში.

²⁷ იხ. *ყანდაშვილი ი.,* მედიაცია და მედიაციის მაგალითზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების ინოვაციური ფორმა - ონლაინდავის გადაწყვეტა (ODR), „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2018, 122.

²⁸ ნოტარიუსის პროფესიის საკანონმდებლო დონეზე განსაზღვრული სტატუსი და საქმიანობის სამართლებრივი ფორმა მხარეებს ინტერესის, მოლოდინისა თუ მოთხოვნის დაკმაყოფილების სამართლებრივ რეალობას უყალიბებს. მედიატორის, როგორც მედიატორთა ერთიან რეესტრში რეგისტრირებული პიროვნების ვინაობა კი სოციალური ფუნქციის თვალსაზრისით მხარეთა სამართლებრივ შებოჭილობას ანეიტრალებს. შეად. საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 04/12/2009, მე-3 მუხლის პირველი პუნქტი, შემდეგ: საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-2 მუხლის „ე“ პუნქტი.

²⁹ ეთიკური დილემის წარმოშობასთან დაკავშირებით იხ. *ჩიგაშვილი ნ.,* მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2016, 27.

³⁰ ავტორის შენიშვნა: საკმაოდ კომპლექსური და პრობლემურია მსგავსი ტიპის ხარჯების რაობის განსაზღვრა და საფასურის მინიჭება. გასათვალისწინებელია, მედიატორის გადაადგილების ხარჯები, სატელეფონო საუბრისა და საერთაშორისო ზარების ღირებულება, დამატებითი მასალებისა და რესურსის მობილიზება და სხვა. აუცილებელია პირველ რიგში დადგინდეს ანაზღაურების მიღ-

თი მხრივ, არსებობს უშუალოდ პროცესის მიმართ არსებული საკანონმდებლო ხარჯები,³¹ მეორე მხრივ, კი გასათვალისწინებელია პროცესის მიღმა დარჩენილი ხარჯები³² - სტატიის მიზნებისთვის: მედიატორის სულისკვეთების ღირებულება. გასათვალისწინებელია, მედიატორის საქმიანობის ანაზღაურების წესისა და პირობების საკანონმდებლო რეგულირების მიღმა აღმოჩენილი ფინანსური სახსრები და ხარჯები, რომლის უზრუნველყოფას მედიაციის სხვადასხვა ეტაპზე მხოლოდ და მხოლოდ მედიატორი ახდენს. შესაძლოა, სწორედ ამ სახსრებით წარმართული ქმედებები იყოს შეთანხმების მიღწევის ერთ-ერთი ეფექტური საშუალება.

საგულისხმოა, ამ შემთხვევაში დასახელებული სახსრების ანაზღაურების მხარეთათვის გადაკისრების პრობლემურობა.³³ სასურველია, ერთიანი მაკოორდინირებელი სისტემის ფარგლებში ამ ტიპის ხარჯების ანაზღაურების ზოგადი წესის გათვალისწინება.³⁴ საკამათოა მედიატორის მიერ განსახორციელებელ ქმედებათა განსაზღვრა და საკანონმდებლო დონეზე საფასურის მინიჭება.³⁵ სანოტაროსამართლებრივი თვალსაზრისით, ნოტარიუსის პროფესიული საქმიანობის სპეციფიკა აყალიბებს ნათლად გამოკვეთილ ქმედებებს,³⁶ რომელთა მიმართაც კანონმდებელმა დაადგინა კონკრეტული საფასური.³⁷ მედიაციის პროცესში მედიატორის ქმედებათა წინასწარი განსაზღვრება ვფიქრობ, ურთიერთობის ხასიათს შეზღუდულ სახეს მისცემს. შესაბამისად, დღესდღეობით მედიატორის ანაზღაურების მიღმა დარჩენილი სახსრები შესაძლოა სჭარბობდეს კიდევ მიღებულ ანაზღაურებას, თუმცა მისი ანაზღაურების ფორმა და საფუძველი მოქმედი კანონმდებლობით არ არსებობდეს.³⁸

მა დარჩენილი ხარჯების უშუალო კავშირი მედიაციის პროცესთან და შემდგომ მსჯელობა ამ ტიპის სახსრების ანაზღაურების მიზანშეწონილობის შესახებ.

³¹ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-11 მუხლი.

³² ხარჯები, რომელიც კავშირშია მედიატორის სოციალურ და ფინანსურ გარანტიასთან, მათ შორის, ამ ხარჯების ანაზღაურების განუხორციელებლობის ნაწილში.

³³ საგულისხმოა რომ ანაზღაურების მიღმა დარჩენილი სახსრების ანაზღაურების საკითხის წინ წამოწევამ არ უნდა შელახოს მედიაციის პრინციპები და ძირითადი მონაპოვარი. იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-3 მუხლი.

³⁴ ავტორის შენიშვნა: სანოტარო მედიაციის ინსტიტუტის ფორმირების ეტაპზე მედიაციის ეს სახე ქართული ნოტარიატის საკანონმდებლო ბაზაზე უსაფუძვლოდ არ დანერგოდა, არამედ იგი სოციალური, საკანონმდებლო და ფინანსური გარანტიების მქონე პროფესიას დაუკავშირდა. სამწუხაროდ, კერძო მედიაციის შემთხვევაში მსგავსი ტიპის გარანტიები გამოკვეთილად არ არსებობს.

³⁵ გასათვალისწინებელია ამ საკითხის განხილვა არა მხოლოდ შრომის თავისუფლების ქრილში, არამედ მედიატორის, როგორც პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლების ფარგლებში. იხ. საქართველოს კონსტიტუცია, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 24/08/1995, მე-12 და 26.1 მუხლები.

³⁶ შეად. საქართველოს მთავრობის N2507-ე დადგენილება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულებისათვის საზღაურისა და საქართველოს ნოტარიუსთა პალატისთვის დადგენილი საფასურის ოდენობების, მათი გადახდევინების წესისა და მომსახურების ვადების დამტკიცების შესახებ“, 29/12/2011, 23-ე და 31-ე მუხლები ერთმანეთს.

³⁷ ავტორის შენიშვნა: აღსანიშნავია რომ სანოტარო მედიაციის ნებაყოფლობითი ფორმის მიმართ კანონმდებელს მედიატორი ნოტარიუსის საქმიანობის საფასური არ დაუდგენია და იგი მხარეთა შორის შეთანხმების საგნად მოიაზრა. როგორც ჩანს „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებამდე დამკვიდრებული სანოტარო მედიაციის მიმართ კანონმდებელი მოერიდა კონკრეტული საფასურის განსაზღვრას. მსგავსი ტიპის განუსაზღვრელი ხასიათი ნოტარიატის ფარგლებში ნოტარიუსის ქმედითი ღონისძიებებით ბალანსდება - მაგ. ნოტარიუსი სანოტარო მედიაციას თუ სანოტარო ბიუროში ატარებს რესურსებისა და სხვა საჭირო მასალის მხრივ ის როგორც ნოტარიუსი უკვე აღჭურვილია და ანაზღაურების მიღმა დარჩენილი ხარჯის ოდენობა მინიმალურია. კერძო მედიაციის შემთხვევაში ანაზღაურების მიღმა დარჩენილი სახსრების ანაზღაურების საკითხი კი დღემდე ბუნდოვანია.

³⁸ აუცილებელია მედიატორის, როგორც დამოუკიდებელი ნეიტრალური პირის სოციალური გარანტიების შექმნა. საკანონმდებლო დონეზე განსაზღვრული სოციალური გარანტია დაიცავს მედია-

მედიაციის წარმართვის პრინციპების საკანონმდებლო დონეზე გათვალისწინება და დადგენა,³⁹ მედიაციის პროცესის სიცხადისა და სიჭანსალის განმაპირობებელი ფაქტორია. მედიაციის პროცესის სახასიათო ნიშნებიდან გამომდინარე, კანონის რეგულირების მიღმა მოაზრებული საკითხები, შესაძლოა პრინციპების დონეზე დარეგულირდეს.⁴⁰ ამ მხრივ საინტერესოა, თუ რომელი პრინციპი დააბალანსებს არაკონტროლირებადი და გაუთვალისწინებელი ხარჯების საკითხს.⁴¹ ამიტომაც, მედიაციის წარმართვის პრინციპების მოქმედების ფარგლები, მათ შორის, გამოვლინების სამართლებრივი ფორმები,⁴² შეგვიძლია დავაჯგუფოთ „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებამდე და მიღების შემდეგ. შესაბამისად, ერთი მხრივ, ჩამოყალიბდება კანონის მიღებამდე არსებული და მოქმედი პრინციპების⁴³ სახე, ფორმა, შინაარსი - პრაქტიკული გამოწვევები,⁴⁴ ხოლო მეორე მხრივ, საკანონმდებლო დონეზე დადგენის შემდეგ განსაზღვრული პრინციპების განხილვისას გამოიკვეთება სახასიათო მიმართებები კანონის რეგულირებისა თუ რეგულირების მიღმა მოაზრებულ საკითხებთან.⁴⁵

4. შეუთანხმებლობის სამართლებრივი პერსპექტივები

„მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტი აყალიბებს მედიაციის დასრულებულად მიჩნევის შედეგში გამოხატულ სამართლებრივ წინაპირობებს. რაც, თავის მხრივ, ხელს უწყობს მედიაციის პროცესის დასრულების ეტაპზე გადასვლის აღქმასა და შეთანხმება / შეუთანხმებლობის სოციალური პროცესის საკანონმდებლო დონეზე რეგულირებას.

ტორს არასერიოზული მხარისა და ფინანსების ფლანგვისგან; შეად. მედიაციის უპირატესობები, *ყანდაშვიდი ი.*, მედიაცია – დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა და მისი საკანონმდებლო მოწესრიგების პერსპექტივა საქართველოში, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №22, 2017, 116-117.

³⁹ იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-3 მუხლი.

⁴⁰ იქვე, მითითებულია: „მედიაციის პროცესის მიმდინარეობისას წარმოშობილი საკითხები, რომლებიც ამ კანონით არ არის მოწესრიგებული, აღნიშნული პრინციპების საფუძველზე უნდა გადაწყდეს.“

⁴¹ კანონმდებელმა „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლში დაადგინა და განსაზღვრა მედიაციის წარმართვის შემდეგი პრინციპები:

- მხარეთა ნებაყოფლობითობა (გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა);
- თვითგამორკვევა;
- კეთილსინდისიერება და თანასწორობა;
- კონფიდენციალურობის დაცვა;
- მედიატორის დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა.

პრინციპების მითითების ფორმიდან გამომდინარე შეგვიძლია ვივარაუდოთ ურთიერთდამოკიდებულებითი და მისადაგებადი ხასიათი უშუალოდ ცალკეული პრინციპის დონეზე.

⁴² ავტორის შენიშვნა: იგულისხმება ცალკეული პრინციპის სახელწოდებისა და სამართლებრივი მოქმედების ისტორია. შესაძლოა, კონკრეტული პრინციპის სახელდებას მედიაციის პროცესში განსხვავებული ხასიათი და განსაზღვრება ჰქონდეს, ვიდრე მხარეთა სახელშეკრულებო ურთიერთობაში.

⁴³ მაგ. სანოტარო მედიაციის პრინციპები, შეად. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №271-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 31/03/2010, მე-100 და მე-4 მუხლები, შემდეგს: საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-3 მუხლი.

⁴⁴ შეად. *მაჩგვედაშვიდი თ.*, მედიაცია, როგორც პროფესია: ეთიკის მოდელები, პრინციპები და გამოწვევები, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2017, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 168-170.

⁴⁵ იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, №5503-ლს, 11/12/2019, პირველი მუხლის მე-3 პუნქტთან დაკავშირებული ცვლილება, <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4716818?publication=0>> [14.12.2019].

განვიხილოთ შემდეგი კომპონენტები:

- თუ მხარეები წერილობით შეთანხმდნენ დავის ურთიერთშეთანხმებით დასრულებაზე - მედიაცია დასრულებულად მიიჩნევა მხარეთა შეთანხმების დღიდან, რაც შეგვიძლია განვიხილოთ, როგორც მედიაციის შეთანხმებით დასრულების მთავარი პოსტულატი და საკანონმდებლო დონეზე განსაზღვრული მედიაციის შეთანხმებით დასრულების დადებითი შედეგი. მათ შორის, ნათლად გამოკვეთილი კომპონენტი, სადაც საბოლოო შეთანხმება გააზრებულია, როგორც მედიაციის პროცესში მოლაპარაკების დადებითი შედეგით განსაზღვრული დასასრული.

- თუ მხარეები წერილობით შეთანხმდნენ მედიაციის შეწყვეტაზე - მედიაცია დასრულებულად მიიჩნევა მხარეთა შეთანხმების დღიდან - აღნიშნული აღიქმება, როგორც შეთანხმება შეუთანხმებლობის შესახებ, რაც თავის თავში მოიცავს მედიაციის შეწყვეტის წინაპირობებს მედიაციის პროცესის (ცალკეულ ეტაპზე) შეუთანხმებლობის შეთანხმების ნაწილში.

- თუ მხარემ წერილობით უარი განაცხადა მედიაციაში მონაწილეობის გაგრძელებაზე - მედიაცია დასრულებულად მიიჩნევა მხარის მიერ უარის განცხადების დღიდან. აღიქმება, როგორც მედიაციის პროცესში ჩართული მხარის უფლებამოსილება და ნებაუნარიანობა მიიღოს კონკრეტული, ცალსახა და დამოუკიდებელი გადაწყვეტილება. მათ შორის, იგულისხმება მხარის თავისუფალი ნება, რა დროსაც ადვოკატ-წარმომადგენლის ზეგავლენისა და წინასწარი აზრის ჩამოყალიბების რისკები საკმაოდ მაღალია.⁴⁶

- თუ ამოიწურა მედიაციისათვის განსაზღვრული ვადა - მედიაცია დასრულებულად მიიჩნევა ამ ვადის ამოწურვის დღიდან. საკითხის რეგულირებით ხასიათს განაპირობებს პროცესის მიმდინარეობის დროის პროცედურული საკითხი,⁴⁷ რაც მედიაციის პროცესს დროში გამოხატულ კონკრეტულ ხასიათს სძენს - ეფექტურობის, დროის მართვისა და პროცესის სიჭანსაღის თვალსაზრისით.

- თუ მხარეებთან კონსულტაციის შემდეგ მედიატორმა განაცხადა, რომ მედიაციის გაგრძელება არაგონივრული და გაუმართლებელია, - მედიაცია დასრულებულად მიიჩნევა მედიატორის მიერ ამ განცხადების გაკეთების დღიდან. იგულისხმება მედიატორის უფლებამოსილება⁴⁸ და გადაწყვეტილებაუნარიანობა, როგორც ეთიკური პრინციპებისა⁴⁹ და სოციალური ფუნქციის პიროვნული დაცვის გარანტია.

ზემოთ ჩამოთვლილი 5 კომპონენტიდან, 4 არსით შეუთანხმებლობის იდეის მატარებელია, რაც შეუთანხმებლობის სამართლებრივი პერსპექტივების სწორი შეფასების აუცილებლობას აყენებს დღის წესრიგში.⁵⁰ მნიშვნელოვანია მედიაციის პროცესმა შეი-

⁴⁶ ადვოკატის პროფესიულ პრესტიჟთან დაკავშირებით იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2015 წლის 6 მაისის №დს-შ/5-15, გადაწყვეტილება, 6, <<http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/6maisi-5-15.pdf>> [14.12.2019]; მითითებულია სტატიაში: ჩანგდაძე ხ., ადვოკატი წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში (ქართული და ამერიკული მოდელის შედარებითსამართლებრივი ანალიზი), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 236; ასევე, იხ. ყანდაშვილი ი. (იხე.), დეგაშვილი ნ. (იხე.), სახელმძღვანელო PRO BONO პროგრამის დანერგვის შესახებ, თბ., 2019, 26-27.

⁴⁷ იხ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 14/11/1997, 187⁵ მუხლი; ასევე, საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტი.

⁴⁸ შეად. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №271-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 31/03/2010, მე-100 მუხლი.

⁴⁹ იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-3 მუხლი.

⁵⁰ შეად. ვაშაკიძე მ., თახხნიშვილი ქ., ჯობაძე ნ., ემოციური ინტელექტის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2017, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 104.

ნარჩუნოს კვლავგანახლებისა და განვითარების სოციალური ნიშნები, რისთვისაც აუცილებელია მედიატორის ადამიანური რესურსის ეფექტური მართვა, თვითრეალიზება და დაცვა. შესაბამისად, შეუთანხმებლობის თვალსაზრისით არანაკლებ გასათვალისწინებელია: მედიატორის სოციალური ფუნქცია, გონებრივი, მორალური, დროითი და ფინანსური დანახარჯები, რომლის აღდგენის ვალდებულება და ნება ისევ მედიატორს ეკისრება, რათა იმავე ან სხვა მხარეს ხვალინდელ დღეს მომზადებული და მოთმინების უშრეტი ენერჯით შეხვდეს.

4.1. მედიატორის სამუშაო დროისა და ფინანსების ურთიერთმიმართება პიროვნული სულისკვეთების თვალსაზრისით

მედიატორის დროისა და ფინანსების ერთობლიობა პროფესიის სოციალური ფუნქციის საფუძველი და დამოუკიდებლობის ერთ-ერთი წინაპირობაა. დროისა და ფინანსების სწორი მართვა მედიატორის თვითმყოფადობასა და ხასიათს განაპირობებს.⁵¹ მედიატორთა ერთიანი რეესტრის დაკომპლექტების შემდეგ მხარეს შეუძლია აღიქვას და შეაფასოს მედიატორი, როგორც პიროვნება. მხარეთა მოლოდინების თვალსაზრისით მედიატორის სოციალური ფუნქცია შესაძლოა დადებითი ეფექტის მომხდენიც აღმოჩნდეს.⁵²

სანოტარო მედიაციის შემთხვევაში ნოტარიუსი მედიატორის დროსა და ფინანსების კონტროლს ნოტარიუსის პროფესია ახდენს, რაც გამოიხატება ნოტარიუსის სამუშაო საათების,⁵³ სანოტარო ბიუროს არსებობითა⁵⁴ და სხვა სანოტაროსამართლებრივი საკითხების რეგულირებითი ხასიათით.⁵⁵ შესაბამისად, ნოტარიუსი მედიატორის დროისა და ფინანსების მაკონტროლებელ ფაქტორად სანოტაროსამართლებრივი კანონმდებლობა გვევლინება.⁵⁶ მედიატორის პროფესიული საქმიანობის ერთადერთ გარანტიას კი ჯერჯერობით „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი წარმოადგენს.⁵⁷

⁵¹ რაც ასევე, აისახება მედიაციის პროცესის წარმართვასა და მედიატორის ფუნქციის განხორციელებაზე. ასევე, გასათვალისწინებელია ადვოკატის მიერ განეული მომსახურების სტანდარტი, იხ. ყანდაშვილი ი. (იქვე), დეგაშვილი ნ. (იქვე), სახელმძღვანელო PRO BONO პროგრამის დანერგვის შესახებ, თბ., 2019, 47-48.

⁵² მათ შორის, შესაძლო ინტერესთა კონფლიქტის გამოკვლევის ეტაპზე, იხ. ჩიგაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 42-43.

⁵³ იხ. საქართველოს ნოტარიუსთა პალატის ოფიციალური ვებგვერდი, სანოტარო ბიუროები, <<https://www.notary.ge/geo-3718-sanotaro-biueroebi>> [14.12.2019].

⁵⁴ სანოტარო ბიურო, როგორც წესი მოიაზრება სანოტარო მედიაციის ჩატარების ადგილად, თუმცა სანოტარო მედიაცია შესაძლოა ჩატარდეს სანოტარო ბიუროს გარეთ, შეად. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №271-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 31/03/2010, 103-ე მუხლი, შემდეგს: საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, 04/12/2009, 38¹ მუხლი.

⁵⁵ სანოტარო მედიაციის პროცესში შეთანხმების მიღწევის თვალსაზრისით გასათვალისწინებელია გადასახდელი საფასურის მხარეთა შორის შეთანხმების საკითხი და ამ საფასურის ოდენობა, შემდგომში კი მორიგების აქტის საფუძველზე სააღსრულებო ფურცლის გაცემის შესაძლებლობა, იხ. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №271-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 31/03/2010, 110-ე მუხლი, მითითებულია: მედიაციის ფარგლებში შემდგარი მორიგების აქტით დადგენილი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, კრედიტორის მოთხოვნით, ამ ინსტრუქციის 72-ე მუხლით დადგენილი წესით, შეიძლება გაიცეს ნოტარიუსის სააღსრულებო ფურცელი, რომლის საფუძველზეც აღსრულება ხორციელდება „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

⁵⁶ იხ. დეონიძე ი., ნუცუბიძე მ., სანოტარო მედიაციის ინსტიტუტის თავისებურება ქართულ სამართალში და მისი განვითარების პერსპექტივა, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდელი 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 84.

⁵⁷ სამართლიანი და მიუკერძოებელი პროცესის შესახებ დამატებით იხ. ჩიგაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2016, 43.

4.2. მედიატორისთვის აუცილებელი სოციალური გარანტიები

მედიაციის პოპულარიზაციის პროცესში, წლების განმავლობაში, მოქალაქეთა დაინტერესების თვალსაზრისით მედიაცია წარმოჩინდა, როგორც დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეფექტური და აუცილებელი საშუალება - მედიატორი კი „ყოველის-შემძლე“ მომრიგებელი, ნეიტრალური პირი,⁵⁸ რომელსაც შეუძლია ყოველთვის, ნებისმიერ სიტუაციასა და დავის პროცესში დასხდეს მხარეთა ერთად მოლაპარაკების მაგიდასთან - ძირითადი მნიშვნელობა მხარეთა ნებას მიენიჭა. ასე დაინერგა სანოტარო მედიაცია ქართულ ნოტარიატში, სადაც მედიატორის ფუნქცია ნოტარიუსმა შეითავსა. ახლა კი, როდესაც „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი მოქმედებს, მედიატორის სოციალური გარანტიები და სოციალური ფუნქცია უცხო აღმოჩნდა კანონმდებლისა და მხარისათვის.

რას გულისხმობს მედიატორის სოციალური ფუნქცია და მისი გარანტია? პირველ რიგში მედიაციის პროცესის კვლავგანახლების,⁵⁹ პროცესის მუდმივობისა⁶⁰ და მოლაპარაკების უშრეტი უნარის შენარჩუნება,⁶¹ ხელშეწყობასა და დაცვას. სასურველია, მედიაციის პოპულარიზაციის პროცესმა ერთგვარი ფორმაცია განიცადოს მოქალაქეთა დაინტერესების პროცესიდან უშუალოდ მედიატორის სოციალური ფუნქციისა და სოციალური გარანტიების გამოკვეთის კუთხით.⁶² მედიატორის სოციალური ფუნქცია ასევე, მოიაზრებს ადამიანური რესურსების ეფექტურ მართვას⁶³ და შესაძლებლობების კონტროლს.⁶⁴

⁵⁸ რომლის სტატუსი იმ ეტაპისთვის საკანონმდებლო დონეზე განსაზღვრული არ იყო. იხ. ინფორმაცია სანოტარო მედიაციის, როგორც მედიაციის ერთ-ერთი სახის და მედიატორი ნოტარიუსის სტატუსის შესახებ, საქართველოს ნოტარიუსთა პალატის ოფიციალური ვებგვერდი, სანოტარო მედიაცია, <<https://www.notary.ge/geo-1424-sanotaro-mediacia>> [14.12.2019].

⁵⁹ იგულისხმება, მედიატორის უნარი, შესაძლებლობა და სამართლებრივი ურთიერთობის რეალური და სოციალური ბუნება გაგრძელდეს მედიაციის პროცესი. პროცესის ვადისა და მედიატორის რესურსთან დაკავშირებით იხ. *Dingle J., Kelbie J., The Mediation Handbook 2013-2014*, London School of Mediation, London, 2013, 69-70.

⁶⁰ ავტორის შენიშვნა: პროცესის მუდმივობა სტატიის მიზნებიდან გამომდინარე აღიქმება, როგორც მედიაციის პროცესის წარმართვის დროის, შესაძლებლობების ამონურვის, პროცესის განვლილსა და დროზე ადრე დასრულების სამართლებრივი პრობლემატიკა. მუდმივობის საკითხი უპირველესად მედიატორის სტატუსის სოციალური სიმყარის სტაბილურობისა და ამ სიმყარის არსებობის გარანტიას განაპირობებს. დამატებით იხ. ადვოკატ-წარმომადგენლის ჩართულობის განმსაზღვრელი ფაქტორები, რომლებიც ზემოქმედებს მედიატორის მიერ მედიაციის წარმართვის პროცესზე, *Bondy V., Doyle M., Mediation in Judicial Review: A Practical Handbook for Lawyers*, the Public Law Project, London, 2011, 24.

⁶¹ ავტორის შენიშვნა: მედიატორის უნარი, როგორც მოლაპარაკების უშრეტი წყარო დაკავშირებულია პიროვნების ხასიათთან და სულისკვეთებასთან. დღესდღეობით, ქართულ რეალობაში მედიაციის პროცესს ცოცხალ და განახლებად ხასიათს მედიატორის პიროვნება სძენს, მხარეები მოლოდინის რეჟიმში აკვირდებიან ერთმანეთსა და მედიატორს, უსმენენ მედიატორს, როგორც მოლაპარაკებელ ფიგურას, უპირისპირდებიან ერთმანეთს, გამოხატავენ ჭირვეულობასა და ექცევიან ადვოკატ-წარმომადგენლის ზეგავლენის ქვეშ. შესაბამისად, მედიატორის, როგორც პიროვნების სულისკვეთება მედიაციის წარმართვისა და შეთანხმებით დასრულების პროცესში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია. მედიატორის ემოციურ-მგრძნობელობით საკითხთან დაკავშირებით დამატებით იხ. *Macmillan R., A Practical Guide for Mediators*, Macmillan Keck Attorneys & Solicitors, Geneva, 2012, 70-71; *Smith A. L., Smock D. R., Managing a Mediation Process*, United States Institute of Peace, Washington, 2008, 23-24.

⁶² ავტორის შენიშვნა: მისაღებია, როდესაც კანონმდებელი ახალისებს მოქალაქეების ჩართვას მედიაციის პროცესში, თუმცა მიუღებელია მედიაციის მთელი პროცესის მიმდინარეობა, მათ შორის: რეალური საკანონმდებლო პრობლემები, ხარვეზები და შეუთანხმებლობის პერსპექტივები მხოლოდ და მხოლოდ მედიატორის სულისკვეთებას დაეყრდნოს. აუცილებელია მედიატორის პროფესიული სტატუსის დაცვითი და უზრუნველყოფი გარანტიების ეფექტური და ჯეროვანი ფორმირება.

⁶³ შეად. სოციალური შეგნებისა და ურთიერთობის მართვის თვალსაზრისით, *ვაშაკიძე მ., თახჩნიშვილი ქ., ჯობაძე ნ., ემოციური ინტელექტის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში*, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადური 2017, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 98-99.

მედიატორის სოციალური ფუნქციის სტაბილურობა მედიაციის პროცესის წარმართვის აუცილებელი კომპონენტია.⁶⁵ შესაბამისად, კანონმდებელმა უნდა დაფიქრდეს მედიატორის პროფესიის საგარანტიო რეგულირებით ხასიათზე, როგორცაა: ფინანსური ხარჯების კონტროლისა და ანაზღაურების წესის დახვეწა.

5. დასკვნა

მედიაციის პროცესში ჩართულ მედიატორს, მედიაციის კონკრეტული სახის მიუხედავად გააჩნია პირადი მრწამსი და ეფუძნება პიროვნულ სულისკვეთებას დაასრულოს მედიაციის პროცესი შეთანხმებით ან/და სრული ან ცალკეულ საკითხზე ნაწილობრივი შეთანხმებლობით. ნოტარიუსის პროფესიასთან ერთად მედიატორის ფუნქციის შეთავსება მედიატორი ნოტარიუსის მრწამსს პროფესიული და ეთიკური გამოწვევების წინაშე აყენებს - განსაკუთრებით, მედიაციის პროცესის ეთიკური ურღვეობის თვალსაზრისით. სასამართლო და კერძო მედიაციის პროცესში კი მედიატორის სულისკვეთება უშუალოდ მედიატორის პიროვნულ მზაობასა და კვალიფიკაციას ეფუძნება, რომლის ერთ-ერთ ინდიკატორად პროფესიულ საწყისთან ერთად მედიატორის მისწრაფებები და ხასიათი შეგვიძლია მოვიაზროთ.

მედიატორის სტატუსის საკანონმდებლო განმარტებიდან გამომდინარე, მედიატორი პირველ რიგში მედიატორთა ერთიან რეესტრში რეგისტრირებული პირი უნდა იყოს.⁶⁶ ერთიან რეესტრში რეგისტრაციის მოთხოვნების სამართლებრივი ხასიათი მედიატორის პროფესიულ მახასიათებლებს აყალიბებს. შესაბამისად, სამართლებრივი მოცემულობის პარალელურად შესაძლოა არსებობდეს მედიატორის სულისკვეთება - წარმართოს მედიაციის პროცესი ეფექტურად ისე რომ არ დაარღვიოს ეთიკური ვალდებულებები და შეათანხმოს მხარეები: ნების, ინტერესის, მოთხოვნის, რეალობის, კანონის, შესაძლებლობისა და სამართლიანობის ფარგლებში.

„მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებამ დღის წესრიგში დააყენა მედიატორის სოციალური ფუნქციის გაანალიზებისა და რეგულირების საკითხის წინ წამოწევა. აუცილებელია მედიატორის ადამიანური, ფინანსური, დროითი თუ გონებრივი რესურსების ეფექტური და ჯეროვანი დაცვა.

⁶⁴ აღნიშნულის ნათელი მაგალითია „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლის „ე“ პუნქტი, მითითებულია: მედიაცია დასრულებულად მიიჩნევა თუ მხარეებთან კონსულტაციის შემდეგ მედიატორმა განაცხადა, რომ მედიაციის გაგრძელება არაგონივრული და გაუმართლებელია, - მედიატორის მიერ ამ განცხადების გაკეთების დღიდან. რაც გულისხმობს მედიატორის რესურსისა და შესაძლებლობების კონტროლის საკანონმდებლო მექანიზმის არსებობას. მათ შორის, მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საკითხის პრობლემურობას.

⁶⁵ გასათვალისწინებელია, დავის გადაწყვეტის ტრადიციული ფორმების ალტერნატიული საშუალებებით შენაცვლება, დროისა და ფინანსური დანახარჯის რეგულირების თვალსაზრისით, იხ. ყანდაშვილი ი., მედიაცია და მედიაციის მაგალითზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების ინოვაციური ფორმა - ონლაინდავის გადაწყვეტა (ODR), „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2018, 126; ასევე, იურიდიული დახმარების უკეთესი ხელმისაწვდომობა, ყანდაშვილი ი. (ხედ.), დეგაშვილი ნ. (ხედ.), სახელმძღვანელო PRO BONO პროგრამის დანერგვის შესახებ, თბ., 2019, 73-74, 76.

⁶⁶ იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-14 მუხლის მე-7 პუნქტი; ცეხცვაძე გ. (ხედ.), ახევაძე მ., ვასაძე ე., თვაუჩი ხ., ივანიძე გ., მახაუჩი პ., ჟიჟიაშვილი თ., გაკაშვილი ს., ხუჭუა თ., ჯიბრაძე ბ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 136-137.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს კონსტიტუცია, 24/08/1995.
2. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 26/06/1997.
3. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 14/11/1997.
4. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, 18/09/2019.
5. საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, 04/12/2009.
6. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 31/03/2010.
7. საქართველოს მთავრობის №507-ე დადგენილება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულებისათვის საზღაურისა და საქართველოს ნოტარიუსთა პალატისთვის დადგენილი საფასურის ოდენობების, მათი გადახდევინების წესისა და მომსახურების ვადების დამტკიცების შესახებ“, 29/12/2011.
8. ვაშაკიძე მ., თახხნიშვილი ქ., ჯობაძე ნ., ემოციური ინტელექტის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2017, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 93, 98-99, 104.
9. კადანდაძე დ., კონფიდენციალურობის პრინციპი მედიაციის პროცესში და ქართული საკანონმდებლო რეალობა, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 36.
10. დონიძე ი., ნუცუბიძე მ., სანოტარო მედიაციის ინსტიტუტის თავისებურება ქართულ სამართალში და მისი განვითარების პერსპექტივა, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 84, 85-86.
11. დიპაჩია ნ., საოჯახო მედიაცია - საოჯახო სამართლებრივი დავის განხილვის ალტერნატიული საშუალება, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2015, 82.
12. მაჩვერიაშვილი თ., მედიაცია, როგორც პროფესია: ეთიკის მოდელები, პრინციპები და გამონაკვეთები, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2017, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 164-165, 168-170.
13. მახუჩი პ., ხიტიჩი ბ., განქორწინების მედიაცია, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 70-71.
14. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებები სამოქალაქო საქმეებზე, მემკვიდრეობითი სამართალი, №1, 2018, 33-34, 80-81, <<http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/-2018w-samoqalaqo-krebuli1.pdf>> [14.12.2019].
15. ცყემადე ს., მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, თბ., 2016, 24-25, 30.
16. ყანდაშვილი ი., მედიაცია - დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა და მისი საკანონმდებლო მოწესრიგების პერსპექტივა საქართველოში, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2017, 116-117.
17. ყანდაშვილი ი., მედიაცია და მედიაციის მაგალითზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების ინოვაციური ფორმა - ონლაინდავის გადაწყვეტა (ODR), „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2018, 118, 122, 126.
18. ყანდაშვილი ი. (ხედ.), დეგაშვილი ნ. (ხედ.), სახელმძღვანელო PRO BONO პროგრამის დანერგვის შესახებ, თბ., 2019, 26-27, 47-48, 73-74, 76.
19. ჩანგდაძე ხ., ადვოკატი წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში (ქართული და ამერიკული მოდელის შედარებითსამართლებრივი ანალიზი), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 236.
20. ჩიგაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება როგორც მედიაციის ეთიკური ურდევობის საფუძველი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 12-14, 19.
21. ჩიგაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2016, 27, 43, 47.
22. ჩიგაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 33, 42-43.
23. ცეხცვაძე გ. (ხედ.), აჩევაძე მ., ვასაძე ე., თვაუჩი ხ., ივანიძე გ., მახუჩი პ., ჟივიაშვილი თ., ტაკაშვილი ს., ხუჭუა თ., ჯიბრაძე ბ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქარ-

თველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 126, 136-137.

24. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2015 წლის 6 მაისის, გადაწყვეტილება საქმეზე №დს-შ/5-15, <<http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/6maisi-5-15.pdf>> [14.12.2019].
25. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 17 ივნისის განჩინება საქმეზე №ას-62-60-2016.
26. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 23 სექტემბრის განჩინება საქმეზე №ას-530-506-2016.
27. *Bondy V., Doyle M.*, Mediation in Judicial Review: A Practical Handbook for Lawyers, the Public Law Project, London, 2011, 24.
28. *Dingle J., Kelbie J.*, The Mediation Handbook 2013-2014, London School of Mediation, London, 2013, 69-70.
29. *Macmillan R.*, A Practical Guide for Mediators, Macmillan Keck Attorneys & Solicitors, Geneva, 2012, 70-71.
30. *Smith A. L., Smock D. R.*, Managing a Mediation Process, United States Institute of Peace, Washington, 2008, 23-24.
31. <http://www.library.court.ge/upload/UNDP_Mediation_Online_final.pdf> [14.12.2019].
32. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4646868?publication=1>> [14.12.2019].
33. <<https://www.notary.ge/geo-1424-sanotaro-mediacia>> [14.12.2019].
34. <<http://ncadr.tsu.ge/>> [14.12.2019].